

JOŽA HORVAT

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Ulica Republike Austrije 16, HR-10000 Zagreb

jhorvat@ihjj.hr

PRILOG PROUČAVANJU IMENSKE TVORBE: O TVORBENIM NAČINIMA KOJIMA OD VIŠERJEČNIH TOPONIMA JEDINO IZOSTAVLJANJEM KOJE NJIHOVE SASTAVNICE NASTAJU NOVI TOPONIMI¹

U hrvatskoj (a često i stranoj) onomastici analizi tvorbenih načina posvećuje se mnogo manje pozornosti nego analizi etiologije, motivacije i etimologije. Posljedica su malobrojnosti radova u kojima se proučava imenska tvorba nerazvijenost terminologije s jedne strane te terminološka neujednačenost s druge strane. Pozornost se u ovome radu usmjerava na nastanak toponima od višerječnih toponima jedino izostavljanjem koje njihove sastavnice. Imajući na umu strukturu i morfološke značajke tako nastalih onima, razlikujemo više tvorbenih načina temeljenih na tome tipu izostavljanja. Cilj je ustanoviti kojim bi terminima bilo najprikladnije nazvati tih tvorbenih načine te rezultate tih tvorbenih načina (neovisno o tome jesu li jednorječni ili višerječni). U prvome dijelu rada proučavaju se pristupi u dosad objavljenoj literaturi. Utvrđuje se da se u dijelu radova uopće ne razlikuje imenska tvorba od neimenske, dok među onima koji taj uvjet zadovoljavaju postoji terminološka neujednačenost prouzročena različitim pristupima. Jedan se od valjanih pristupa temelji na samome tvorbenom načinu (elipsi) bez obzira na (jednorječnu ili višerječnu) strukturu rezultata, a drugi na rezultatu (njime se proučavaju samo jednorječni toponimi). Iza osvrta na termine i usporedbe definicija i ograničenja, izložena u središnjemu dijelu rada, predlažu se termini za koje smatramo da precizno opisuju tvorbenih načine o kojima govorimo i rezultate tih tvorbenih načina. Premda je u ovome radu pristup ponajprije toponomastički, navedene termine (dakako uz nužnu prilagodbu – promjenu termina koji se odnosi na onimski tip) smatramo primjenjivima općenito u onomastici, što nastojimo ilustrirati primjerima iz različitih onimijskih slojeva.

¹ Rad se temelji na sadržaju različitih odjeljaka poglavlja *Struktura i tvorba toponimā ludbreške Podravine* neobjavljena doktorskoga rada, naslovljena *Toponimija ludbreške Podravine* (v. Horvat 2018).

1. Uvod

Premda je u posljednje vrijeme onomastičkih istraživanja i radova objavljenih na temelju rezultata dobivenih tim istraživanjima sve više, u hrvatskoj (a često i stranoj) onomastici analizi tvorbenih načina posvećuje se mnogo manje pozornosti nego analizi etiologije, motivacije i etimologije.

Posljedica su malobrojnosti radova u kojima se proučava imenska tvorba te u kojima se prikupljena građa klasificira prema tvorbenome kriteriju različitost u pristupima, nerazvijenost terminologije i terminološka neujednačenost.

Smatramo da imenskoj tvorbi valja pristupiti uzimajući u obzir ono što za terminološku tvorbu tvrde Mihaljević i Ramadanović (2006: 194): »[t]erminološka tvorba jest tvorba, ali, za razliku od tvorbe u općemu jeziku, rezultati su te tvorbe nazivi, a ne riječi općega jezika«. Analoški zaključku da je svaki termin nastao nekim tvorbenim načinom, može se također zaključiti da je i svako ime nastalo nekim tvorbenim načinom, dakle imenska tvorba također je tvorba, samo su njezini rezultati imena, a ne riječi općega jezika.

Tafra i Košutar (2009: 88, 92–93) ustanovljuju da se u hrvatskome i stranome jezikoslovlju tvorba riječi preusko shvaća – pozornost se uglavnom posvećuje nastanku tvorenica, a »nastanak velikoga broja riječi nije opisan ili je opisan u nekim drugim jezikoslovnim disciplinama, tako da se ne može na jednom mjestu dobiti cjelovita slika o tome kako sve može nastati riječ.« Vrlo važnim smatramo njihov leksikografski pristup tvorbi riječi – naime, Tafra i Košutar (2009: 88, 93, 101) smatraju da i gramatički i semantički² procesi imaju ravnopravan status u tvorbi riječi.

U toponomastičkim radovima hrvatskih autora obično se slijedio klasifikacijski model koji se razvijao u onomastikama slavenskih naroda (v. npr. Podol'skaja 1967, Majtán 1973). Tako, primjerice, Frančić (2003), Šimunović (2004), Čilaš Šimpraga (2006), Vidović (2010; 2014), Virč (2012) i Brešan Ančić (2015) toponime najprije dijele prema broju sastavnica toponima; jednorječne toponime zatim tvorbeno analiziraju, a višerječne klasificiraju prema kombinaciji vrsta riječi kojima pripadaju njihove sastavnice. Horvat (2018) prema kriteriju strukture također razlikuje dvije velike skupine: 1) jednorječne toponime i 2) višerječne toponime, no uzimajući u obzir postavke istaknute u uvodu ovoga rada primjere u svakoj od tih dviju velikih skupina preciznije dijeli ovako: jednorječni primjeri razvrstavaju se prema tvorbenim načinima kojima su nastali, a višerječni primjeri klasificiraju se i prema kriteriju načina kojim su nastali (tvorbeni kriterij), ali i prema kombinacijama vrsta riječi kojima sastavnice takvih višerječnih toponima pripadaju (strukturni kriterij). Dakle, ako se priklonimo stajalištu da je svako novo ime, bez ob-

² U semantičke procese tvorbe riječi autorice ubrajaju leksikalizaciju, onimizaciju, deonimizaciju/eponimizaciju i homonimizaciju.

zira na to je li jednorječno ili višerječno, nastalo određenim tvorbenim načinom, uočiti ćemo da su određenim tvorbenim načinima mogli nastati i jednorječni i višerječni primjeri (vidi npr. tablicu 1³).

	jednorječni toponimi	višerječni toponimi
toponimi nastali onimizacijom	<i>Bèrek</i> [HRŽ] (oronica) < <i>bèrek</i> <i>Jezèra</i> [KAR] (oronica) < <i>jezèra</i> <i>Křč</i> [VBUK] (oronica) < <i>křč</i> <i>Vùlyca</i> [PRI] (dio naselja) < <i>vùlyca</i>	<i>Čřny môt</i> [VBUK] (antropogeni objekt) < <i>čřny môt</i> <i>Màle Lájzyne</i> [KAR] (oronica) < <i>màle Lájzyne</i> <i>Nôve splavnice</i> [KUĆ] (antropogeni objekt) < <i>nôve splavnice</i> <i>Pòd lôgom</i> [APA] (oronica) < <i>pòd lôgom</i> <i>Stôra vês</i> [SES] (oronica) < <i>stôra vês</i>
toponimi nastali transonimizacijom	<i>Bàjnkovec</i> [HRŽ] (oronica) < <i>Bàjnkovec</i> (antroponim) <i>Čřnoglôvec</i> [VIN] (potok) < <i>Čřnoglôvec</i> (brijeg) <i>Mêljank</i> [PRI] (oronica) < <i>Mêljank</i> (antroponim) <i>Vátykan</i> [SVP] (dio naselja) < <i>Vátykan</i> (država)	<i>Križno drêvo</i> [HRO] (oronica) < <i>Križno drêvo</i> (lokalitet s raspekom) <i>Svëty Žúrč</i> [SVĐ] (općina) < <i>Svëty Žúrč</i> (naselje)
toponimi nastali elipsom	<i>Jèzerò</i> [DUB, HRŽ, KAR, STR, SVĐ, VBUK] (akumulacijsko jezero) < <i>Dòbrafsko jèzerò</i> <i>Trg</i> (gradski trg) < <i>Trg bana Josipa Jelačića</i> <i>Žúrč</i> [SVĐ] (naselje) < <i>Svëty Žúrč</i> (naselje)	<i>Kraj Pòtòka</i> [SIG] (oronica) < * <i>Kraj Sygëčkòga pòtòka</i> (: <i>Sygëčky pòtok</i>) <i>Većeslava Holjevca</i> (ulica) < <i>Avenija Većeslava Holjevca</i>

Tablica 1. Tvorbeni načini kojima su mogli nastati i jednorječni i višerječni toponimi

2. Ciljevi

Cilj je ovoga rada preispitati dosad upotrebljavane termine za tvorbene načine kojima od višerječnih toponima (ali i imēna općenito) jedino izostavljanjem koje njihove sastavnice nastaju novi toponimi (ali i imēna općenito) te ustanoviti koji

³ Značenja kratica navedenih u tablici navedena su u bilješci 4.

bi termini bili najprikladniji i najprecizniji za te tvorbeno načine. Usto je potrebno utvrditi kojim terminima nazvati rezultate tih tvorbenih načina.

Navedene ciljeve potrebno je promatrati u kontekstu dugoročnoga cilja – usustavljanja i ujednačivanja kriterija klasifikacije te onomastičke, a i, šire gledano, jezikoslovne terminologije.

3. Metodologija

Primarno teorijska priroda ovoga rada podrazumijeva osvrt na teorijske aspekte donesene u prethodnim istraživanjima, odnosno oslanjanje na literaturu. Prema našem mišljenju, iz onomastičke je perspektive metodološki najkorektnije ograničiti se samo na radove u kojima se razlikuje imenska tvorba od neimenske. Među radovima koji taj uvjet zadovoljavaju postoji terminološka neujednačenost prouzročena različitim pristupima.

Jedan od pristupa koje smatramo valjanima temelji se na samome tvorbenom načinu (elipsi) bez obzira na (jednorječnu ili višerječnu) strukturu rezultata, a drugi na rezultatu (njime se proučavaju samo jednorječni toponimi).

Za svaki se pristup navode i uspoređuju termini i definicije iz literature, pri čemu se posebna pozornost posvećuje ograničenjima i oprimjerenjima. Na temelju argumenata o prikladnosti ili neprikladnosti (nedostacima) određenih termina i njihovih ograničenja zatim se predlažu i termini za koje smatramo da precizno opisuju tvorbeno načine o kojima govorimo i rezultate tih tvorbenih načina. Pritom se ponovno upozorava na to da je pri tvorbenoj analizi nužno promatrati samo posljednji tvorbeni način, odnosno da je nužno razlikovati imensku tvorbu od neimenske s obzirom na to da je elipsa mogla biti provedena i u doimenskoj fazi (tj. njome su mogla nastati i neimena).

U posljednjemu dijelu rada donose se primjeri koji ilustriraju provedbu elipse, pri čemu se posebna pozornost obraća na toponimiju. Dio je primjera prikupljen autorovim terenskim istraživanjem⁴, a dio je ekscerpiran iz onomastičke literature. Na temelju usporedbe primjera iz različitih hrvatskih krajeva donosi se i zaključak o čestoći elidiranja diferencijacijske ili identifikacijske sastavnice višerječnih toponima pri tim tvorbenim načinima. Uz toponimske primjere, kojima dajemo prednost, donosimo i primjere iz različitih onimijskih slojeva da bismo dokazali primjenjivost navedenih termina općenito u onomastici te potvrdili teoriju u praksi.

⁴ Primjeri koje je autor prikupio terenskim istraživanjem na području ludbreške Podravine zabilježeni su tradicionalnom hrvatskom dijalektološkom transkripcijom. Uz njih su donesene i kratice imena naselja: APA – Apatija, DUB – Dubovica, HRO – Hrastovsko, HRŽ – Hrženica, KAR – Karlovec Ludbreški, KUĆ – Kućan Ludbreški, LUK – Luka Ludbreška, MBUK – Mali Bukovec, PRI – Priles, SIG – Sigetec Ludbreški, STR – Struga, SVĐ – Sveti Đurđ, SVP – Sveti Petar, VBUK – Veliki Bukovec, VIN – Vinogradi Ludbreški. Ostali primjeri zabilježeni su običnim pismom.

4. Rezultati i rasprava

4.1. Pristupi koji se ne temelje na razlikovanju imenske i neimenske tvorbe ili se ne temelje na promatranju samo posljednjega tvorbenog načina

Neki radovi ne zadovoljavaju temeljni kriterij za određivanje tvorbenih modela s onomastičkoga i rječotvornoga stajališta – to su oni koji se ne temelje na svijesti da se neimenska i imenska tvorba ne moraju podudarati te oni koji ne polaze od rezultata i promatranja posljednjega načina (koraka) u tvorbi.

Primjerice, u nekim se radovima toponimi poput *Folnegovićevo*, *Savska* interpretiraju kao rezultat sufiksne tvorbe. Iako u općemu leksiku takve riječi definiramo upravo kao sufiksne izvedenice, smatramo da su u onimiji ti imenski likovi nastali izostavljanjem (elipsom) poznate i potvrđene identifikacijske sastavnice iz polaznoga višerječnog toponima (npr. < *Folnegovićevo naselje*, *Savska cesta*) i usporednom konverzijom, a ne sufiksalsnom tvorbom.

4.2. Elipsa

4.2.1. Elipsa u općemu jezikoslovnom kontekstu

Terminom *elipsa* (< lat. *ellipsis* < grč. *ἔλλειψις* [*élleipsis*] ‘izostanak, nedostatak’) u jezikoslovlju se naziva izostavljanje jedne ili nekoliko riječi u rečenici koje se podrazumijevaju ili se mogu naslutiti iz konteksta, odnosno koje nisu nužne za gramatičku potpunost i razumijevanje smisla, značenja (v. HRLEKS; Simeon (I: 298)). Svrha je takva pojednostavnjenja višerječnoga izraza i svođenja na jezgrovitiji izraz ponajprije jezična ekonomija. Izostavljanjem neke sastavnice značenje višerječnoga izraza prenosi se na preostalu sastavnicu (ili preostale sastavnice) polaznoga izraza.

4.2.2. Elipsa u onomastičkome kontekstu

U onomastičkome kontekstu, u slavenskoj (dakle i hrvatskoj) i neslavenskoj tradiciji, terminom *elipsa* opisivao se način nastanka jednorječnih toponima od višerječnih (najčešće dvorječnih) toponima izostavljanjem neke sastavnice. Riječ je o najčešće korištenom terminu za definiranje toga tipa nastanka toponimā. Njegovoj prihvatljivosti u terminološkome smislu doprinosi i jednoznačnost.

Rezultati toga imenskog tvorbenog načina, odnosno tako dobiveni toponimi označavaju se pak u literaturi različitim terminima (katkad povezanima s terminom *elipsa*, a katkad i ne), čak i u radovima istoga autora.

Toponimi nastali od višerječnih toponima elipsom (izostavljanjem) neke sastavnice definiraju se u dijelu radova najopćenitijim terminom *eliptično ime*⁵. Uz

⁵ Isti se termin upotrebljavao i u onomastici drugih južnoslavenskih naroda: npr. Stankovska (1992: 68, 71–72, 77; 2007: 377–379, 381, 384) tako definira makedonske primjere (*Oštin* < **Hoštin*

njega, u hrvatskoj onomastičkoj literaturi nalazimo i niz drugih sinonimnih termina, pregled kojih donosimo u sljedećoj tablici.

termin	primjeri	v. (bibliografska jedinica)
eliptično ime	<i>Tiha < Tiha luka; Teplá < Teplá řeka; Uniejewo < Uniejewo pole</i> itd.	Osnoven sistem (1973: 199)
	<i>Visoka; Medveja; Glogova; Volosko</i> itd. <i>Dobra (< Dobra njiva); Milna; Baška</i> itd. <i>Bistra < Bistra rijeka; Rika < Solinska rika</i> itd. <i>Ilača (vas); Županje (selo); Martinska (luka); Živogošće (*imanje)</i> itd. <i>Trstena; Prutna; Ivanja; Županja; Banj; Ravan/Raven</i> itd. <i>Forsko (luka); Žedno (zemlja)</i> itd. <i>Duga; Crno; Kneža; Osibova; Jurjevo; Hude-tin; Vlaška; Jurjevsko</i> itd.	Šimunović (1982–1983: 247; 2003a: 188–189; 2005: 29; 2009: 36–37, 76, 218, 270, 282)
	<i>Velika; Studen; Studena; Brestova; Drenova; Ljeskova; Rakitova; Melska; Slatinska; Bistra</i> itd.	Brozović Rončević (1997a: 280–281, 287–288)
	<i>Štrigovo/Štrigova</i> (posjed, imanje, zemlja)	Frančić (2012: 51)
eliptični toponim	<i>Milno (luka); Grško (luka); Visoko (gora)</i>	Šimunović (2004: 244)
	<i>Dumboko; Obla</i>	Bašić (2009: 16, 18)
	<i>Duboka; Fratarsko; Vitarinja; Radičina; Medvidina</i> itd.	Brešan Ančić (2015: 6)
krnji toponim	<i>Milno (luka); Grško (luka); Visoko (gora)</i>	Šimunović (2004: 244)
	<i>Babino; Travičina; Antino; Duboka; Livaška; Pod konjsku; Sirišćevića; Braski; Čičalovo; Grojsko</i> itd.	Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 26, 33, 39, 42, 49, 53, 57, 69–70, 72; 94–95, 107)

Tablica 2. Pregled upotrebe termina u hrvatskoj onomastičkoj literaturi koji upućuju na elipsu

Navedenim je terminima, s obzirom na priložene primjere, zajedničko to što u njima pridjev *eliptični* može značiti i 'koji je rezultat elipse (izostavljanja)' i 'kojemu nedostaje neki dio (dakle, iz kojega je izostavljena neka sastavnica)'. Budu-

(Dol), *Hoštin (Rid); Tetovo < *Htjětovo (Selo); Fotilovo < *Hotolevo (Selo); Hotovo < *Hotovo (Selo); Zgošta < *Zgošta (Vъsъ); Ivanje < *Ivanje (Selo); Raduša < *Raduša (Vъsъ)), Žugić (2014: 143) srpski Selsko, a Snaj (2009: 48) slovenski *Artviže (brdo).

ći da navedeni termini izrazom ne specificiraju ništa o broju sastavnica polaznoga ili krajnjega toponimskog lika, mogu se odnositi i na jednorječne i na višerječne toponime.

S druge strane, u onomastičkoj literaturi pronalazimo i mnoge termine koji sadržavaju riječ *sintagma* ili eksplicitno riječju (npr. *dvorječni* (starija i manje precizna sastavnica termina bio je pridjev *dvočlani*)) upućuju na broj sastavnica toponima, stoga funkcioniraju kao hiponimi prethodno spomenutih termina *eliptično ime* / *eliptični toponim* / *krnji toponim*. Na takve slučajeve upućujemo u tablici 3.⁶

termin	primjeri	v. (bibliografska jedinica)
krnja sintagma	<i>Žedno</i> (* <i>vrelo</i>)	Brozović Rončević (1997b: 15)
	<i>Duboki</i> (< <i>Duboki pod</i>)	Kapović (2006: 126)
krnja dvočlana sintagma	<i>Duboka; Duga; Tisno; Visoko</i>	Šimunović (2004: 194)
eliptična dvočlana sintagma	<i>Bambino</i>	Lozić Knezović i Marasović-Alujević (2012: 130)
dvorječna krnja toponomastička sintagma	<i>Didove crjene; Gornja krajna</i>	Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 104, 105)
krnje dvočlano ime	<i>Bašćansko; Stomorska</i> itd.	Šimunović (2003a: 188)
krnji dvočlani toponim	<i>Vlaško; Forsko; Grško; Harvosko; Bra-tinsko; Picokarsko; Remetinsko</i> itd.	Šimunović (2004: 240)

Tablica 3. Pregled upotrebe termina u hrvatskoj onomastičkoj literaturi koji upućuju na elipsu te eksplicitno upućuju na broj sastavnica toponima ili sadržavaju riječ *sintagma*

Budući da elipsom mogu nastati i jednorječni (od višerječnih, minimalno dvo-rječnih) i višerječni (od tro-rječnih, četverorječnih itd.) toponimi, termini čija je sastavnica *sintagma* ili riječ sa značenjem broja sastavnica (npr. *dvorječni*) mogu izazvati nerazumijevanje ili dvojbe.

Unatoč tomu što se riječ *sintagma* rabi u višerječnome terminu s predmetnu-tim atributom *eliptična*, zbog njezina značenja ('slijed dviju ili više (punoznač-

⁶ Terminološka sinonimija pojavljuje se i u onomastici drugih južnoslavenskih naroda: npr. u srpskoj onomastici nailazimo na termine: *eliptična sintagma* (v. Žugić (2014: 71, 170)), *eliptična dvočlana sintagma* (v. Žugić (2014: 54, 138, 143, 170, 174, 176)), *skraćeni dvočlani nazivi* (v. Bogdanović (1986: 494–495)), *eliptični sintagmatski naziv* (v. Žugić (2014: 172)) itd.

nih) riječi koje čine sintaktičku i semantičku cjelinu') nije očekivano da se njome određuju jednorječni toponimi.

Usto, ako znamo da *eliptičan* znači 'kojemu nedostaje koji dio; u kojemu je izostavljen neki dio', a može značiti i 'koji je nastao elipsom', bez uvida u primjere moguća je dvojba odnosi li se npr. termin *eliptična trorječna sintagma* na dvo-rječne toponime nastale elipsom od trorječnih toponima ili na trorječne toponime nastale elipsom od višerječnih (barem četvorječnih) toponima.⁷

Doneseni pregled upućuje nas na zaključak da je redoslijed sastavnica višerječnih termina u dosad objavljenoj literaturi bio relevantan.

Formulama *krnji/eliptični + x-rječni + toponim* ili *krnja/eliptična + x-rječna toponimska sintagma*, u kojima *x* označava broj sastavnica polaznoga višerječnog toponima, upućivalo se samo na broj sastavnica polaznoga višerječnog toponima. Ističemo da se elipsom može izostaviti i samo jedna sastavnica polaznoga toponima i više njih. Primjerice, jednorječni toponimi mogu nastati i od dvorječnih (npr. *Gorica < Velika Gorica*) i od trorječnih (*Njemačka < Savezna Republika Njemačka*) i od četvorječnih (*Trg < Trg bana Josipa Jelačića*) toponima⁸. Iz drugoga gledišta, od četvorječnih toponima elipsom mogu nastati i jednorječni i dvorječni i trorječni toponimi. Opravdano je stoga pretpostaviti da, unatoč tomu što je pri zasebnoj obradi svakoga pojedinog toponima ta terminologija primjenjiva i precizna, pri klasificiranju ukupne građe vjerojatno ne bi bila funkcionalna.

Formule pak *x-rječni + krnji/eliptični + toponim* ili *x-rječna + krnja/eliptična + toponimska sintagma*, u kojima *x* označava broj sastavnica krajnjega toponima, upućuju na to da je toponim o kojemu je riječ nastao elipsom te eksplicitno i nedvosmisleno odražava konačan broj njegovih sastavnica (nakon izostavljanja), zbog čega se, iz klasifikacijske perspektive, čine funkcionalnijima i prihvatljivijima za upotrebu. Tako termin *dvorječna krnja toponomastička⁹ sintagma*, kojim Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 104) opisuju toponim *Didove crjene*, upućuje na to da je riječ o dvorječnome toponimu koji je nastao elipsom od višerječnoga toponima. Poput navedenoga, i termini *trorječni krnji toponim*, *dvorječna krnja sintagma*, *dvorječni krnji toponim* i sl. (v. Marasović-Alujević i Lozić Knezović 2014: 104–106), iz kojih se nedvosmisleno može iščitati kako su nastali, dokazuju relevantnost redoslijeda sastavnica termina.

⁷ Jasnim objašnjenjem da su *eliptični tročlani nazivi* formalno dvorječni toponimi, ali da u svojoj strukturi iz semantičke perspektive zadržavaju i sastavnicu koja je pri imenovanju izostavljena, Žugić (2014: 184, 189) otklanja mogućnost netočne interpretacije. Na isto upozorava tumačeći *eliptične četveročlane sintagme* (trorječni ili dvorječni toponimi čije se izostavljene sastavnice mogu rekonstruirati, pretpostaviti). Slično objašnjenje u svojem radu donosi i Bogdanović (1986: 495).

⁸ Ističemo da su navedeni primjeri dio suvremenoga toponimijskog sustava te da pripadaju kolokvijalnomu registru.

⁹ Dakako, iz toponomastičke i terminološke perspektive pravilnije bi bilo upotrijebiti pridjev *toponimski* 'koji se odnosi na toponim'.

Prema našem mišljenju, pri oblikovanju termina zapravo je preporučljivo izbjegavati upotrebu pridjeva *eliptičan* i *krnj*. Argumentiramo to sljedećim činjenicama: 1) navedeni pridjevi nisu istoznačnice, nego bliskoznačnice – *krnj* ‘kojemu je dio odbijen, oštećen; koji je nedovršen, nepotpun’: *eliptičan* ‘koji ima oblik elipse; kojemu nedostaje koji dio’ (usp. ŠR (2012: 123, 270) i HER); 2) neka od značenja navedenih pridjeva mogu sugerirati da toponimima toga tipa nešto nedostaje. U tome kontekstu, važno je istaknuti da toponimi koji su nastali elipsom od nekoga višerječnog toponima funkcioniraju u toponimijskome sustavu upravo u liku u kojemu su potvrđeni, dakle ništa im ne nedostaje.

Iz terminološke perspektive važno je osvrnuti se i na upotrebu termina *toponimska sintagma*, koji se u toponomastičkoj literaturi vrlo često upotrebljava kao sinonim terminu *višerječni toponim*. Naime, sâm termin *sintagma* različiti jezikoslovci različito definiraju. S jedne strane, Pranjeković (1998: 12) sintagmu definira kao sintaktičku jedinicu tvorenu od najmanje dviju punoznačnih riječi koje su međusobno povezane, dok vezu nepunoznačne i punoznačne riječi ne smatra sintagmom, nego tek eventualnom sastavnicom sintagme. Istu definiciju i ograničenje u njezinu opsegu donose: Silić i Pranjeković (2005: 184), Hudeček i Mihaljević (2013: 255; 2017: 126) te Dujmović Markusi i Pavić-Pezer (2014: 19)¹⁰. S druge strane, neki jezični priručnici ne donose ograničenja pri definiranju sintagme, nego njome smatraju slijed barem dviju riječi (neovisno o njihovoj punoznačnosti) koje čine sintaktičku i semantičku cjelinu. Na temelju primjera zaključujemo da Barić i dr. (1997: 209, 276, 403) i *Hrvatski pravopis* (2013: 63, 65, 496) i veze nepunoznačne i punoznačne riječi smatraju sintagmama. Istoj se interpretaciji priklanjaju i hrvatski onomastičari. Ako se u obzir uzmu prije navedena ograničenja, tada bi termin *višerječni toponim* bio hiperonim terminu *toponimska sintagma* (jer se primjeri sa strukturom prijedložno-padežnih izraza ne bi smjeli smatrati toponimskim sintagmama), a upotreba obaju termina tako da imaju sinonimno značenje bila bi manjkava. Iz toga razloga u ovome radu prednost dajemo upotrebi termina *višerječni toponim* koji ima šire značenje.

Premda primjeri upućuju na što autori misle, u literaturi pronalazimo još nekoliko termina koji zbog svojih formulacija mogu izazvati nerazumijevanje.

Primjerice, ‘toponim koji je rezultat elipse’ ne bi se smio definirati terminom *eliptična tvorba* koji rabi Šimunović (2003a: 284) zbog značenja riječi *tvorba* ‘1. grana gramatike koja proučava nastanak novih riječi od već postojećih; 2. način nastanka novih riječi’ (a ne ‘rezultat tvorbe riječi’). Iz terminološke perspektive nije poželjno ni da se termin *elipsa* upotrebljava kao višeznačan (Vidović 2010: 331; 2014: 298) jer se tako također izjednačuju tvorbeni proces i njegov rezultat.

¹⁰ Navedeno ograničenje nije potvrđeno samo u radovima koji se odnose na hrvatski jezik; donosi ga, primjerice, i Stevanović (1986).

U literaturi su potvrđene i opisne formule kojima se upućuje na to da su navedeni toponimi nastali elipsom ili da su eliptičnoga postanja. Primjerice, Šimunović (2003b: 108) upotrebljava formulu „ojkonimi nastali elizijom identifikacijskog člana”, dok se Vidović (2014: 298) koristi formulom „jednorječni toponim dvorječnoga postanja” itd.¹¹ Navedene su formule prihvatljiviji i precizniji načini definiranja toga tipa toponima od prethodno navedenih.

Konačno, budući da elipsu kao način tvorbe iménā uzimamo u obzir pri klasifikaciji jednorječnih toponima, preporučujemo da se ni u klasifikaciji višerječnih toponima ona ne zanemaruje, što je u dosadašnjoj praksi klasifikacija¹² najčešće bio slučaj.

4.3. Univerbizacija

Postupak nastajanja jedne riječi¹³ od niza riječi, odnosno od višerječnoga izraza, u jezikoslovlju se nazivao različitim terminima. Popis tih termina na temelju uvida u literaturu na različitim jezicima donosi Otašević (1997: 52): *univerbacija*, *univerbizacija*, *univerbalizacija*, *kondenzacija*, *semantička kondenzacija*, *brahilogizacija* te *sufiksalna supstantivizacija*. U hrvatskome se jezikoslovlju najčešće upotrebljava termin *univerbizacija*¹⁴, kojemu je u korijenu lat. *unum verbum* ‘jedna riječ’.

¹¹ Istovrijednice takvih opisnih formula pronalazimo i u onomastici drugih južnoslavenskih naroda. Primjerice, Bezljaj SVI (II: 9, 237, 293, 297) određene toponime opisuje kao „eliptične”, a Snog (2009: 55, 141, 184, 348) rabi „nastalo po elipsi”.

¹² Pritom naglašavamo da izostanak izdvajanja višerječnih toponima nastalih elipsom u klasifikaciji ne znači i da autori u raspravama nisu komentirali postanje takvih toponima.

¹³ Ćorić (1991: 327) i Klajn (2003: 9) termin *univerbizacija* rabe kao višeznačan: njime podrazumijevaju i sâm tvorbeni način i njegov rezultat. Rezultat univerbizacije inače se u slavenskome jezikoslovlju naziva *univerb* ili *univerbat* (v. Martincová 2015: 743); termin *univerbat* posebno je prihvaćen među jezikoslovcima iz zapadnoslavenskih država (češ. *univerbát*, polj. *uniwerbat*), a termin *univerb* pronalazimo u radovima ruskih i bugarskih jezikoslovaca. Autori s južnoslavenskoga područja također se koriste nekim od tih dvaju termina: neki rezultat univerbizacije nazivaju *univerb* (v. npr. Ristić 1995, Šehović 2012, Voršič 2015, Runjaić i Štebih Golub 2018), a neki *univerbat* (v. Otašević 1997, Jelić 2011). U hrvatskome jezikoslovlju ne postoji uvriježen ili općeprihvaćen termin kojim bi se nazivao rezultat univerbizacije, što je posljedica slabe istraženosti te pojave.

¹⁴ U hrvatskome jezikoslovlju najčešće se upotrebljava upravo navedeni termin. Terminu *univerbizacija* dajemo prednost pred terminom *univerbacija*, koji rabe srpski i bosanskohercegovački jezikoslovci (v. više u Radovanović (2004: 48) te Šehović (2012: 47)), i *univerbalizacija* (koji rabi Skračić 2011: 121) na temelju potvrđenosti te sustavnosti u korelaciji s njegovom tvorbom. Nastao je kao sufiksalna izvedenica od glagola *univerbizirati*: *univerbizacija* < *univerbiz(-irati)* + *-acija*, a upotrebom istoga sufiksa nastale su i neke druge imenice stranoga podrijetla (*adjektivizacija*, *alomorfizacija*, *katalogizacija*, *neutralizacija*, *organizacija*, *supstantivizacija*, *univerzalizacija*, *verbalizacija*...). I glagol *univerbizirati* nastao je sufiksalsnom tvorbom (*univerb-* + *-izirati*). Za tvorbu termina usp. Babić (2002: 220, 511).

4.3.1. Univerbizacija u općemu jezikoslovnom kontekstu

Najsžetije se univerbizacija može definirati kao tvorbeni način s pomoću kojega se višerječni izrazi preoblikuju u jednu riječ bez promjene značenja.

Zbog različitih pristupa istraživača koji su se njome bavili¹⁵ i iz njih proisteklih varijacija definicija, potrebno je najprije proučiti percepciju univerbizacije i njezinih okvira. Napominjemo da je u ovome odjeljku terminologija autora čiji radovi nisu na hrvatskome jeziku prilagođena (posebno se to odnosi na nazive tvorbenih načina), a izvornu terminologiju moguće je pronaći u citiranoj literaturi.

Početak zanimanja za univerbizaciju i njezino istraživanje povezujemo s tzv. praškom školom, posebno s ruskim jezikoslovcem Isačenkom (1958), a poslije i s Dokulilom, Helclom i Jedličkom.

Isačenko (1958: 340) razlikuje sljedeće univerbizacijske načine:

- 1) slaganje
- 2) srastanje
- 3) elipsu (pri čemu razlikuje dva tipa ovisno o tome koja se sastavnica izostavlja)
- 4) izvođenje (tj. afiksalsnu tvorbu) te
- 5) tvorbu kratica¹⁶.

Modifikacije te definicije donose i mnogi drugi autori iz različitih država.

Primjerice, Poljakinje Buttler (1981) te Szczepańska (1994: 17) i Slovačkinja Sojda (2007: 58–81, 168, 184) smatraju da se univerbizacija realizira kroz sljedeće tvorbeno načine: sufiksalsno izvođenje (*asfaltová cesta > asfaltka*), dezintegralno izvođenje (*tatársky biftek > tatár*), elipsu (pri čemu razlikuje dva tipa ovisno o tome koja se sastavnica izostavlja) (*triedny učiteľ > triedny*), slaganje (*hráč stredu poľa > stredopoliar*) te tvorbu kratica (*Polska Akademia Nauk > PAN*).

Slovak Bosák (1987: 232) te Srbi Otašević (1997) i Jelić (2011) pod univerbizacijom razumijevaju nekoliko pojava¹⁷:

1) tvorbu jedne riječi od višerječnih izraza:

a) izvođenjem:	<i>nuklearna elektrana > nuklearka</i>
b) supstantivizacijom:	<i>trajna ondulacija > trajna</i>

¹⁵ Budući da se u ovome radu ne mogu spomenuti svi autori koji su se navedenom tematikom bavili, ističemo posebno radove koji sadržavaju i pregled literature. Uvid u literaturu može se pronaći u pojedinim radovima zbornika radova s 18. konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista *Univerbacija/univerbizacija u slavenskim jezicima* (v. Šehović 2018) te u Martincová (2015: 744–757). Vrlo detaljan pregled radova o pristupima univerbizaciji u zapadnoslavenskim jezicima donosi Sojda (2007: 6–88).

¹⁶ U ovome radu terminom *kratica* obuhvaćamo i *kratice* i *pokrate* (u *Hrvatskome pravopisu* (2013: 76–80) razlikuju se kratice od pokrata).

¹⁷ U ovome radu donosimo vlastite primjere, a ne one preuzete od autora.

- c) sinegdohom: *predmeti od zlata > zlato*
 d) slaganjem: *igrač druge lige > drugoligaš*

2) pojednostavnjivanje višerječnih izraza:

- a) kontekstnim elidiranjem: *Vlada Republike Hrvatske > Vlada*
 b) skraćivanjem: *Hrvatska radiotelevizija > HRT.*

Na tome tragu, i srpski jezikoslovac Ajdžamović (2018: 10–11, 13) priklanja se širemu shvaćanju univerbizacije te navodi različite tvorbenne načine koji se temelje na univerbizaciji: afiksarno izvođenje, složeno-sufiksalsnu tvorbu, supstantivizaciju, akronimizaciju, kontekstno elidiranje itd.

Makedonska jezikoslovka Arizankovska (2018) također smatra da univerbizacija obuhvaća više tvorbenih procesa – 1) elipsu, 2) sufiksalsnu tvorbu, 3) složeno-sufiksalsnu tvorbu, 4) tvorbu kratica te 5) stapanje (npr. engl. *bromance < brother + romance*).

U literaturi nailazimo i na uža shvaćanja univerbizacije.

U kontekstu hrvatskoga jezika, univerbizaciju opisuje i primjerima potkrepljuje Mamić (1997). Tim terminom autor definira: a) postupak nastajanja jednorječnice od višerječnoga izraza izostavljanjem jedne od sastavnica, pri čemu preostala sastavnica preuzima na sebe »sav značenjski teret sveze«, npr. *gramatika < ars grammatica, muzika, poetika, Hrvatska* (v. Mamić 1997: 71), ali i b) sinteti-zaciju/kondenzaciju višerječnoga izraza izvođenjem, a rjeđe slaganjem, npr. *darovnica, glavarina, vijećnica, domovnica, putovnica; parobrod, zrakoplov* (v. Mamić 1997: 72–74). On pritom ističe da jednorječnice nastale izvođenjem u hrvatskome prevladavaju jer imaju tradiciju – brojnosti izvedenica dodatno je doprinijelo stvaranje novih izvedenica u 19. stoljeću (često i kao kalkova prema njemačkim složenicama).

Ćorić (1991: 327) univerbizaciju definira kao »postupak (i rezultat) pretvaranja višečlanih sintaksičkih konstrukcija u jednu jedinu riječ tvorbenim sredstvima«. Prema istome autoru (Ćorić 1996; 2008: 160), u srpskome se jeziku¹⁸ skraćivanje višerječnih izraza provodi sufiksalsnom tvorbom, dakle na značenjskome se planu izjednačuju višerječni izraz i imenička izvedenica: »*saobraćajna nesreća > saobraćajka, nuklearna centrala > nuklearka*«.

Frančić i Petrović (2013: 170) univerbizaciju nazivaju i pojednorječenje, a definiraju je kao nastajanje jednorječnice kraćenjem dvorječnoga ili višerječnoga izraza na osnovu jedne riječi te sufiksalsnim izvođenjem (npr. *minimalni dohodak > minimalac; pripadnik narodne stranke > narodnjak*). Sufiksalsnu tvorbu kao sredstvo univerbizacije smatraju i Ančić-Obradović (1968–1969), Ristić (1995), Klajn (2003: 9), Šehović (2012), Runjaić i Štebih Golub (2018: 388) itd. Po-

¹⁸ Usporedbe radi, autor navodi da se u njemačkome jeziku univerbizacija uglavnom provodi slaganjem.

sebnu sklonost dvorječnih pridjevsko-imeničkih sintagmi preinaci univerbizacijom u jednu riječ ističu Tafra i Košutar (2009: 103), Klajn (2003: 9), koji ipak donosi i primjere univerbizacije od trorječnih izraza (npr. *dobitnik Nobelove nagrade* > *nobelovac*), te Marojević (2009: 16), koji univerbizaciju definira kao tvorbu imenica od »pridevsko-imeničke sintagme pri čemu se sufiks dodaje skraćenoj pridevskoj osnovi a imenica se elidira«.

Važno je istaknuti da Ristić (1995) uz imeničke izvedenice donosi i primjere univerbiziranih drugih vrsta riječi, npr. glagola i pridjeva: »*krizirati* < *doživljavati krizu*, *mitingovati* < *držati miting*; *zbrdozdolisan*¹⁹ < *urađen s brda s dola*«, a Šehović (2012: 408–414) uz imeničke izvedenice navodi univerbizirane glagole: »*keširati* < *platiti gotovinom (kešom)*, *taksirati* < *voziti taksi*, *imejlirati* < *poslati poruku elektronskom poštom*, *silikonisati se* < *ugraditi silikone*, ob. *silikonske grudi*«. Nakon preispitivanja prijašnjih tvrdnji i provedbe novijega istraživanja, Šehović je (2018: 455–467) utvrdila da se ne bi smjelo govoriti o glagolskim univerbima u razgovornome bosanskom jeziku jer bi univerbizacija zbog tolikoga širenja granica postala dominantan tvorbeni postupak za tvorbu glagola. Drugačije pak stajalište ima Arizankovska (2018: 36), koja također navodi glagolske univerbe na *-ira* (npr. *кредитира* ← ‘*дава кредит*’).

Klajn (2003: 9) napominje da »univerbizacijom« ne smatra »svaku izvedenicu u čijoj se definiciji javlja reč od iste osnove (inače bi maltene svaka izvedenica bila univerbizacija), nego samo one koje očigledno predstavljaju skraćenje već postojećeg dužeg izraza«. Dragičević (2018: 114–115) ističe da univerb ne može nastati od bilo kakve sintagme, nego od onih sintagmi čije su sastavnice čvršće povezane nego u uobičajenom kolokacijskom povezivanju. Zbog toga smatra da je pri procjenjivanju univerbā potrebno obratiti pozornost i na stupanj idiomatiziranosti motivirajuće sintagme.

Pri definiranju univerbizacije dodatnu restrikciju postavlja Marojević (2009: 16–17). Osvrćući se na Klajnovu primjere, taj autor ističe da se rezultatima univerbizacije mogu smatrati »*saobraćajka* < *saobraćajna nesreća*, *generalka* < *generalna proba*, *ljubić* < *ljubavni roman*, *crtac* < *crtani film*« jer je u njima pridjevska osnova skraćena, ali ne i »*štitnjača* < *štitna žlezda*, *slonovača* < *slonova kost*, *nobelovac* < *dobitnik Nobelove nagrade*« – te primjere smatra rezultatom obične sufiksalne tvorbe, kakva je postojala već u praslavenskome.

Iz perspektive upotrebe, Ćorić (1996; 2008: 164) ističe da su univerbizirani oblici često stilski obilježeni te dio kolokvijalnoga i žargonskoga jezičnog sloja. Tomu razmišljanju odgovaraju i zaključci koje u kontekstu bugarskoga jezika donosi Babanov (1994), u kontekstu srpskoga jezika Ristić (1995) i Klajn (2003: 9), odno-

¹⁹ Ovdje zapravo nije riječ o sufiksnoj izvedenici, nego o sufiksnoj složenici (rezultatu složeno-sufiksne tvorbe).

sno u kontekstu bosanskoga jezika Šehović (2012). Otašević pak (1997) upozorava da se univerbizacija ne smije povezivati samo s razgovornim jezikom ili žargonom jer je potvrđena i u stilski neobilježenim diskursima, a to je stajalište potvrđeno i u većini recentnih radova.

4.3.2. Univerbizacija u onomastičkome kontekstu

U dosad spomenutim radovima uglavnom se analiziraju primjeri iz neimenškoga leksičkog sloja za koje se tvrdi da su nastali univerbizacijom, no zbog izostanka teorijskih radova s područja onomastike o toj tematici bilo je nužno osvrnuti se i na njih.

Univerbizaciju kao tip imenske tvorbe spominju mnogi hrvatski (i strani) onomastičari, no pritom, poput autora koji je promatraju iz neonomastičke perspektive, različito percipiraju njezin opseg. Pri ocjenjivanju percepcije opsega univerbizacije imena potrebno je uzeti u obzir sljedeće kriterije, odnosno postaviti sljedeća pitanja:

- Od kakva tipa polaznoga višerječnog izraza univerbizacijom mogu nastati jednorječni toponimi?
 - (od imenskoga višerječnog izraza, od neimenškoga višerječnog izraza ili od obaju tipova višerječnih izraza)
- Smatra li autor elipsu tipom univerbizacije?
 - (da/ne)
- Smatra li autor izvođenje ili slaganje tipom univerbizacije?
 - (da/ne)
- U slučaju da autor podrazumijeva i izvođenje i slaganje tipom univerbizacije, postoji li ograničenje tvorbenih načina koje uzima u obzir?
 - (da (koje?) / ne)
- Postoji li ograničenje prema kojemu polazni višerječni izraz mora biti sveza točno određenih vrsta riječi?
 - (da (koje?) / ne)

Prema percepciji opsega univerbizacije i definiciji proizašloj iz nje autore je moguće svrstati u nekoliko skupina. Važno je istaknuti da definiciju univerbizacije konzultirani autori (izuzevši Šimunovića i Snoja) uglavnom ne donose eksplicitno, stoga su definicije navedene u ovome radu oblikovane na temelju primjera koji se spominju u konzultiranim radovima. Dakako, zbog toga dopuštamo mogućnost da neki autori, barem oni u čijim je radovima oskudan broj tako određenih primjera, nešto drugačije interpretiraju univerbizaciju. Moguće je izdvojiti sljedeće definicije univerbizacije:

(a) univerbizacija je u toponimiji rječotvorni postupak kojim od višerječnoga toponima ili neimenskoga višerječnog izraza (bez obzira na morfološke značajke sastavnica) isključivo nekim tipom afiksalne tvorbe ili slaganja (ali ne i elipsom) nastaje jednorječni toponim

Prema Šimunoviću (1979: 226–229), univerbizacijom su nastali toponimi: *Veprinac, Topolovac, Dračevac, Smrekovac, Klenovšćak, Brezovica, Pleševica, Drenovica, Boljunščica, Pazinščica, Dolinščina, Markovščina; Vrbanov posjed > Vrbanac; (polje) pod bregom > Podbreg; (naselje) pod Labinom > Podlabin*. Istu pojavu u drugome radu (v. Šimunović 2009: 37, 100, 218, 221, 269, 279, 289–290, 296) oprimjeruje toponimima: *Kvaternikov trg > Kvaternjak, Planinarski dom kralja Tomislava > Tomislavac, (naselje) pod stranom > Podstrana, naselje za grabom > Zagreb, Bolska zemlja > Boščina, Stražna glavica > Strožnica, predio za glavom > Zaglav, tri glave > Troglav, gradina na usamljenu brdu > Samograd, Vidovac, Miljanovac, Šimunec, Moslavina, Martinišće, Rizvanuša, Budinščina, Jurovčak, Prezid, Primošten, Rastoke, Uzdol, Podsused, Vrlika, Glogovnica, Travnik* itd. Usto ističe da je većina sufiksálnih toponimskih izvedenica antroponimskoga postanja nastala univerbizacijom. Iz navedenih je primjera jasno da univerbizacijom smatra tvorbu jednorječnoga toponima isključivo nekim tipom afiksalne tvorbe (npr. sufiksálnom tvorbom, prefiksálnom tvorbom) ili slaganja (npr. složeno-nesufiksálne tvorbe ili srastanja) od imenskoga ili neimenskoga višerječnog izraza, bez obzira na morfološke značajke njegovih sastavnica.

Nešto drugačije stajalište istoga autora o univerbizaciji v. u (c).

(b) univerbizacija je u toponimiji rječotvorni postupak kojim od višerječnoga toponima ili neimenskoga višerječnog izraza, tvorenoga od pridjeva i imenice, isključivo sufiksálnom tvorbom nastaje jednorječni toponim

S obzirom na to da se definicije u proučenim radovima ne donose, u ovu bismo skupinu, sudeći prema primjerima koji obuhvaćaju samo jednorječnice nastale od pridjevske osnove i sufiksa, mogli uvrstiti sljedeće radove: Brozović Rončević (1997b: 15) tako interpretira nastanak hidronima: *živo vrelo > Živac, kiselava voda > Kiselica*; istražujući pašku toponimiju, Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 655, 670) navode da su univerbizacijom nastali toponimi: *borova šuma > Borovica, bukova šuma > Bukovica, šuma hrasta crnike > Crničica, dubova šuma > Dubovica, vrbova šuma, vrbik > Vrbovica*, odnosno *Barčevićka, Pivačika, Arturovica, Buljetovac, Balduša* itd. (antroponimskoga postanja); Žugić (2014: 157) navodi primjere: *Šumanska reka > Šumanka, 'ljuta njiva' > Ljutina, 'trnjiva njiva' > Trnjivčina*, kao i one antroponimskoga postanja: *Baličevica, Begovica, Kajtavica, Talakovica* itd.; Vidović (2014: 196) ističe primjer *Prapratnica*; Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 55, 58, 115, 136) u interpretaciji toponima *Ravanac, Strožanac, Pravdača, Migavica* navode da su nastali univerbizacijom pridjeva i imenice.

(c) univerbizacija je u toponimiji rječotvorni postupak kojim od višerječnoga toponima isključivo sufiksalmom tvorbom nastaje jednorječni toponim

(c.a) pritom višerječni toponim mora biti tvoren od pridjeva i imenice

Navedenu definiciju u svojem toponimijskom rječniku donosi te je potkrepljuje primjerima Snaj (2009: 19, 44, 55, 72, 89, 159, 344): **Ajdovska vas* > *Ajdovščina*, **Bela voda* > *Belica*, **Borovna (vas/voda)* > *Borovnica*, **Cerkvna (vas)* > *Cerknica*, **Hercegov (hrib)* > *Hercegovščak*, **Radova (vas)* > *Radovica* itd.

(c.b) pritom nije definirano od kojih sastavnica mora biti tvoren višerječni toponim

Navedenu definiciju donosi Šimunović (2004: 61): »Univerbizacijom smatram pojavu kada dvočlani toponim postaje jednočlan, tako da prvi dio složenog imena ostaje a drugi se nadomješta toponomastičkim sufiksom: *Bolska zemlja* > *Bošćina*, *Veli dol* > *Veljak*, *Zvirje brdo* > *Zvirjak*, *Kvaternikov trg* > *Kvaternjak*.« Njoj odgovaraju i primjeri koje donosi: *Krvava zemlja* > *Krvovac*, *Plišiva glava* > *Plišivac*, *Tissigne glauve* > *Tišenica*, *Cosuto(v) brig* > *Košutovica*, *Vilou dolaz* > *Vilišće*, *Jerićevica*, *Kovačevica*, *Marinovica*, *Bilićinica*, *Jurćuša* (v. Šimunović 2004: 205, 225, 234, 236, 259).

(d) univerbizacija je u toponimiji rječotvorni postupak kojim od višerječnoga toponima (bez obzira na morfološke značajke sastavnica) ili elipsom ili sufiksalmom tvorbom nastaje jednorječni toponim

Višerječni toponimi, tvoreni najčešće od topografskih (zemljopisnih i gospodarskih) naziva i pridjeva ili padežne dopune koji ih pobliže određuju, težili su pojednostavnjenju te su svođeni na jednu riječ, što se, prema nekim autorima (v. dalje u tekstu), postizalo dvama postupcima. U skladu s time, ti autori razlikuju dva tipa univerbizacije: a) *asufiksalmu univerbizaciju* (odbacivanjem apelativne sastavnice te čuvanjem atributivne sastavnice u neizvedenome obliku) te b) *sufiksalmu univerbizaciju* (odbacivanjem apelativne sastavnice te čuvanjem atributivne sastavnice proširene sufiksom).²⁰ Asufiksalna univerbizacija odgovarala bi prema definiciji onomu što neki autori nazivaju elipsom, uz uvjet da je rezultat jednorječan.

Navodimo nekoliko transkribiranih primjera ekscipiranih iz radova autora koji primjenjuju takvu klasifikaciju. Asufiksalna univerbizacija oprimjerena je toponimima *Velika*, *Glboko*, *Vlčja*, *Jagodno*, *Hvostno*, *Kruševo*, *Glavotino*, *Mihaličino*, *Jerebinje*, *Ljudska*, *Ržana* (v. Loma 2013: 243–244; 249–253); *Ravna*, *Kumanj*, *Rožanj*, *Jagodnja*, *Ljubićevo*, *Šljivova*, *Opaljena*, *Šumeća* (v. Petrović-Savić 2013: 66–68, 71, 75–76). Sufiksalna univerbizacija oprimjerena je toponimima: *Držnovik*, *Brusnik*, *Toplica*, *Hmeljnica*, *Drežnica*, *Studenica*, *Čičavica*, *Hropali-*

²⁰ Takav pristup i terminologiju primjenjuje i Šabić (2014: 181) u bosanskohercegovačkoj onomastici.

ca, *Bliznъc* (v. Loma 2013: 254–256); *Bukovik*, *Goveđak*, *Mramornica*, *Čađavica*, *Ljubinkovac*, *Vranješevac*, *Mačkovac*, *Borovača* (v. Petrović-Savić 2013: 77–84).

Premda ne rabe istu terminologiju, o istoj percepciji univerbizacije na temelju primjerā zaključujemo iz radova sljedećih autora.

Čilaš Šimpraga (2006: 193, 196–197) univerbizaciju posebno ističe u vezi s toponimima antroponimskoga podrijetla te navodi da su se polazni višerječni izrazi najčešće sastojali od antroponima u G jd. ili od antroponimskoga posvojnog pridjeva i apelativa (npr. *Budankuša* (< *Budankova ogreda*), *Bakmazovci*, *Mamutovac*, *Dizdaruša*, *Petrićuša*, *Krstulovača*, *Marasovine* itd.; *Lovrino*, *Dujmova*, *Mratovo*, *Pliskovo*). U drugome radu Čilaš Šimpraga (2013: 9) kao primjere univerbizacije donosi samo *Dugačka*, *Široka* (dakle, jednorječna imena koja su po vrsti riječi pridjevi, a nastala su elipsom).

Skračić (2011: 121), analizirajući toponime antroponimskoga podrijetla, ističe: »Velik broj tako nastalih toponima teži univerbalizaciji i supstantivizaciji pa tako na zadarskim otocima imamo: *Barićevac* (vrh), *Blasićovi* (dvor), *Čavonjine* (njlive), *Dobrinj* (vrh), *Kuzminac* (vrh), *Lorincovica* (zemlja), *Markotin* (vrh), *Porovac* (zaselak Maloga Iža), *Prvanj* (vrh), *Suvčeno* (ruševina) i bezbroj drugih«, pa je na temelju primjerā vjerojatno opravdano i njegovo stajalište uvrstiti u ovu skupinu. Univerbizaciju Frančić (1988: 57) oprimjeruje toponimom *Mihaljevec* < *Mihaljev posjed*, ali i, u drugome radu (v. Frančić 2003: 377), toponimima *Tubina* (: *Tuba* 'prezime') te *Međašnja* (: *međa*). Iz istaknutih primjera vidljivo je da univerbizacijom smatra i elidiranje sastavnica višerječnih toponima (bez daljnjih tvorbenih načina) i preinaku višerječnoga toponima u jednorječni toponim uz istovremenu sufiksalsnu tvorbu.

(e) univerbizacija je u toponimiji rječotvorni postupak kojim od višerječnoga toponima (bez obzira na morfološke značajke sastavnica) isključivo elipsom nastaje jednorječni toponim

Opseg termina *univerbizacija* Horvat (2016: 132) u rječniku ograničava samo na postupak nastajanja jednorječnih toponima elipsom od višerječnih toponima, npr. *Selska* (< **Selska zemlja*).

Zaključak o nepostojanju konsenzusa o jednoznačnoj definiciji (dakle, i opsegu) univerbizacije te njezinu razlikovanju od drugih tipova tvorbe u neimenskome sloju leksika, vrijedi, kako smo vidjeli na temelju navedenoga u ovome radu, i u onomastičkome kontekstu.

5. Osvrt na termine *elipsa* i *univerbizacija*

Osnovni kriterij pri analizi tvorbe riječi (i neimēnā i imēnā) treba biti uzimanje u obzir samo posljednjega tvorbenog načina. Za razliku od neimēnā, kod imēnā

ne možemo uvijek precizno reći u kojemu je trenutku doimenska tvorba postala imenska.

Posljedično, iz suvremene je sinkronijske perspektive neke primjere moguće interpretirati na više načina, a sukladno tomu i uvrstiti u različite skupine. Pro-motrimo primjere.

Bili < [??? *Bili potok* / *bili* [??? < **bili potok*

Pri brijestu < [??? *Kupalište pri brijestu* / *pri brijestu* [??? < **kupalište pri brijestu*

Stručina < [??? *Stručka zemlja* / *stručka* [??? < **stručka zemlja*

U ovome radu polazimo od sljedećih pretpostavki.

[a] Imenovali su se oni referenti koji su imenovateljima i zajednici bili dobro poznati i po određenome svojstvu specifični. Vjerojatno nije bilo potrebno da se pri imenovanju uvijek ističe tip referenta koji se imenuje jer su u tome trenutku svi imenovatelji znali o kakvu je tipu referenta riječ. Dakle, nije bilo potrebe da se određena zemlja imenuje npr. **Duga zemlja* / **Duga njiva* / **Duga oranica*, jer imenovatelji su već, primijetivši da se navedena zemlja ističe upravo oblikom (duljinom), izabrali odgovarajuće ime, *Duga* (< *duga* < *duga zemlja*). Da je pri imenovanju bilo nužno uvijek isticati tip imenovanoga referenta, morali bismo za sve toponime pretpostaviti da su nastali elipsom (npr. *Zobišće* < **Polje Zobišće*; *Brezovnica* < **Šuma Brezovnica*).

[b] Elipsa se mogla dogoditi i u doimenskoj fazi i u imenskoj fazi; ne postoji razlog zbog kojega se elipsa ne bi mogla dogoditi već u doimenskoj fazi, a ime ne bi moglo nastati novim tvorbenim načinom od rezultata doimenske elipse. Provođenje elipse već u doimenskoj fazi sasvim je uvjerljivo kao posljedica jezične ekonomije.

Dakle, ako nisu potvrđeni višerječni toponimi od kojih su elipsom mogli nastati jednorječni toponimi, smatramo da su identifikacijske sastavnice pretpostavljenih višerječnih izraza elidirane još u doimenskoj fazi, odnosno prije nastanka imena.

U skladu s navedenim, prednost dajemo sljedećim stajalištima:

– Toponimi koji su oblikom pridjevi nastali su onimizacijom i usporednom konverzijom.

✗ *Bili* < univerbizacijska elipsa i usporedna konverzija **Bili potok* < onimizacija *bili potok*

✓ *Bili* < onimizacija i usporedna konverzija *bili* < univerbizacijska elipsa *bili potok*

– Toponimi koji su oblikom prijedložno-padežni izrazi nastali su onimizacijom. U prilog toj pretpostavci govori činjenica da bi za neke toponime sa strukturom prijedložno-padežnoga izraza u slučaju da se interpretiraju kao rezultat elipse već postojećega toponima katkad bilo neuvjerljivo pretpostavljanje očekivanih imenica kao identifikacijskih sastavnica početnih višerječnih toponima jer te

imenice ne postoje u leksičkome sustavu mjesnoga govora. Primjerice, ispitanici u ludbreškoj Podravini ne ovjeravaju imenicu **kopališće*, a uz toponim koji se odnosi na kupalište i ima sintaktičku ulogu priložne oznake mjesta rabili bi glagol *kōpaty se*, koji nikada nije ovjeren kao identifikacijska sastavnica toponima.

✗ *Pri brijestu* < neuniverbizacijska elipsa **Kupalište pri brijestu* < onimizacija *kupalište pri brijestu*

✓ *Pri brijestu* < onimizacija *pri brijestu* < neuniverbizacijska elipsa *kupalište pri brijestu*

Ako je potvrđen i višerječni toponim i jednorječni toponim nastao od njega izostavljanjem koje sastavnice, u svakome slučaju govorimo o elipsi. U nekim slučajevima riječ je o čistoj elipsi, a u nekima i o usporednim tvorbenim procesima, kako pokazuju sljedeći primjeri.

– Ako je jednorječni toponim nastao izostavljanjem sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, a preostala sastavnica ishodišnoga višerječnog toponima u općemu leksiku ima obilježja imenice, smatramo da je nastao univerbizacijskom elipsom.

✓ *Trg* < univerbizacijska elipsa *Trg bana Josipa Jelačića*

✓ *Gorica* < univerbizacijska elipsa *Velika Gorica*

– Ako je jednorječni toponim nastao izostavljanjem sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, a preostala sastavnica ishodišnoga višerječnog toponima u općemu leksiku nema obilježja imenice, nego koje druge vrste riječi, smatramo da je nastao univerbizacijskom elipsom i usporednom konverzijom.

✓ *Folnegovićevo* < univerbizacijska elipsa i usporedna konverzija *Folnegovićevo naselje*

✓ *Filozofski* < univerbizacijska elipsa i usporedna konverzija *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*

– Ako je višerječni toponim nastao izostavljanjem sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, smatramo da je nastao neuniverbizacijskom elipsom.

✓ *Autobusni kolodvor* < neuniverbizacijska elipsa *Autobusni kolodvor Zagreb*

Svim navedenim primjerima zajedničko je izostavljanje koje sastavnice višerječnoga toponima (tj. elipsa), no u nekim je slučajevima uz elipsu usporedno proveden i drugi tvorbeni način.

[c] Jezična ekonomija pri imenovanju mogla se postići i tako da su se višerječni opisni izrazi iz doimenske faze preinačili – izostavljeni dio nadomješten je dodavanjem afikasa na osnovu dobivenu od preostale, najčešće diferencijacijske sastavnice.

[d] Neke toponime opisane u odjeljku [c] dio istraživača smatra rezultatom univerbizacije. Mi smatramo da bi se toleriranjem širega opsega univerbizacije zatrli podatci o tvorbenim značajkama leksika. To bi dakako utjecalo i na interpretaciju tvorbe toponimā i, posljedično, na razumijevanje funkcioniranja tvorbe

u toponimiji (npr. svaki bi se toponim nastao dodavanjem afikasa na osnovu mogao na temelju opisa referenta interpretirati kao rezultat univerbizacije²¹).

Nije jasno načelo po kojemu je u nekim radovima u obzir uzeta samo univerbizacija s usporednom sufiksalsnom tvorbom, dok se svođenje na jednu riječ uz usporednu prefiksalsnu, prefiksalsno-sufiksalsnu i druge tvorbe u potpunosti zanemaruje. Usto, nije jasno ni načelo ograničenja strukture polaznoga izraza (prema kojemu univerbizirani mogu biti samo višerječni toponimi sa strukturom *pridjev + imenica*), kakvo također uočavamo u nekim radovima.

[e] S obzirom na to da je preporučljivo analizirati ukupnu građu, u kojoj i jednorječni i višerječni toponimi mogu nastati izostavljanjem koje sastavnice višerječnoga toponima²², s terminološkoga stajališta ne bi bilo funkcionalno isti tvorbeni način definirati različitim terminima (tj. navoditi da jednorječni nastaju univerbizacijom, a višerječni elipsom). Zbog toga je za opisani tip tvorbe prikladniji termin *elipsa*.

6. Prijedlog terminā za toponime nastale od višerječnih toponima izostavljanjem sastavnica

Imajući na umu dosadašnju upotrebnu praksu obaju proučenih termina, na temelju argumenata o njihovoj prihvatljivosti i preciznosti iznesenih u ovome radu predlažemo upotrebu sljedećih termina.

- **Univerbizacijska elipsa** podrazumijeva jedino izostavljanje sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, rezultat kojega jest jednorječni toponim koji oblikom odgovara neizostavljenoj imeničkoj sastavnici. Toponim dobiven univerbizacijskom elipsom naziva se **toponim nastao univerbizacijskom elipsom**, odnosno **jednorječni toponim nastao elipsom od višerječnoga** (ako je potrebno, precizirati kakva) **toponima**.

npr. *Jèzero < Dòbrafskò jèzero*

- **Univerbizacijska elipsa i usporedna konverzija** podrazumijeva jedino izostavljanje sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, rezultat kojega jest jednorječni toponim koji oblikom odgovara neizostavljenoj sastavnici koja nije imenica. Toponim dobiven univerbizacijskom elipsom naziva se **toponim nastao univerbizacijskom elipsom i usporednom konverzijom**, odnosno **jednorječni toponim nastao elipsom i usporednom konverzijom od višerječnoga** (ako je potrebno, precizirati kakva) **toponima**.

²¹ Među funkcijama sufikasa Šimunović (2003a: 188; 2009: 269) ističe i univerbizaciju. Ipak, nije jasno kako tu funkciju razgraničiti od drugih funkcija koje navodi (npr. posesivizacije, deminucije, augmentativizacije, identifikacije itd.).

²² Usp. mogućnost transonimizacije (v. posebno Bjelanović 2009: 51) kao tvorbenoga načina i jednorječnih i višerječnih toponima.

npr. *Žoržōjska* < *Žoržōjska šuma*

- **Neuniverbizacijska elipsa** podrazumijeva izostavljanje sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, rezultat kojega je višerječni toponim (barem dvo-rječni) koji oblikom odgovara neizostavljenim sastavnicama. Toponim dobiven neuniverbizacijskom elipsom naziva se **toponim nastao neuniverbizacijskom elipsom**, odnosno **x-rječni** (pri čemu *x* označava broj sastavnica krajnjega toponima) **toponim nastao elipsom višerječnoga** (ako je potrebno, precizirati kakva) **toponima**.

npr. *Većeslava Holjevca* < *Avenija Većeslava Holjevca*

Navedenim se terminima koristimo i u ovome radu.

7. Imena nastala elipsom

7.1. Toponimi nastali elipsom

7.1.1. Toponimi nastali univerbizacijskom elipsom

U ovu skupinu uvrštavamo samo toponime imeničkoga oblika koji su nastali univerbizacijskom elipsom od već postojećih, potvrđenih imena, a ne pretpostavljenih izraza.

Izdvajamo nekoliko primjera:

- mikrotoponimi: u ludbreškoj Podravini zabilježen je primjer: *Jèzero* [DUB, HRŽ, KAR, STR, SVD, VBUK] (< *Dòbrafsko jèzero*)
- hodonimi: *Trg* (< *Trg bana Josipa Jelačića*)
- ojkonimi: u Zagrebu se upotrebljava *Gorica* (< *Velika Gorica*); u ludbreškoj Podravini upotrebljava se *Toplice* (< *Varaždinske Toplice*), a katkad i *Žurč* (< *Svėty Žurč*).

7.1.2. Toponimi nastali univerbizacijskom elipsom i usporednom konverzijom

Sagledavajući problematiku iz rječotvorne, morfološke i leksikografske perspektive, utvrdili smo da je relevantno uzeti u obzir morfološke značajke preostale sastavnice nakon izostavljanja sastavnice višerječnoga toponima. Ako je preostala sastavnica pridjev ili koja druga vrsta riječi osim imenice, on preuzimanjem na sebe značenje izostavljene sastavnice postaje ime, imenica, pa je iz rječotvorne perspektive nužno govoriti o elipsi i usporednoj konverziji.

U ovu skupinu uvrštavamo samo toponime koji su nastali univerbizacijskom elipsom od već postojećih, potvrđenih višerječnih imenskih likova, primjerice: *Toplička* (< potvrđenoga *Toplička cesta*, a ne pretpostavljenoga **toplička cesta*), *Zagrebačka* (< potvrđenoga *Zagrebačka ulica*, a ne pretpostavljenoga **zagrebačka ulica*) itd.

Izdvajamo nekoliko primjera:

- mikrotoponimi: u ludbreškoj Podravini zabilježeni su primjerice *Žoržožjnska* [VIN] (< *Žoržožjnska šuma*), *Kòrotajeva* [VIN] (< *Kòrotajeva šuma*), *Lùbreška* [VIN] (< *Lùbreška šuma*), *Žnidaryčeva* [VIN] (< *Žnidaryčeva šuma*) (v. Horvat 2018)
- hodonimi: u ludbreškoj Podravini zabilježeni su primjerice *Bačanijeva* [KAR] (< *Bačanijeva vùlyca*), *Běroščeva* [KAR] (< *Běroščeva vùlyca*), *Křlěbòdòva* [LUK] (< *Křlěbòdòva vùlyca*), *Lêdynska* [SVP] (< *Lêdynska vùlyca*), *Lôčkò* [LUK] (< *Lôčkò pòlje*), *Peklênska* [SVP] (< *Peklênska vùlyca*), *Peklênska* [MBUK] (< *Peklênska vùlyca*), *Povjòčka* [MBUK] (< *Povjòčka vùlyca*) (v. Horvat 2018); obilje primjera možemo pronaći i među imenima gradskih ulica: *Horvaćanska* (< *Horvaćanska cesta*), *Selska* (< *Selska cesta*), *Sarajevska* (< *Sarajevska cesta*), *Savska* (< *Savska cesta*), *Adamičeva* (< *Adamičeva ulica*), *Šubičeva* (< *Šubičeva ulica*), *Strohalov* (< *Strohalov prilaz*) itd.
- ojkonimi: u Zagrebu se upotrebljava *Stubičke* (< *Stubičke Toplice*)
- hidronimi: u ludbreškoj Podravini zabilježeni su primjerice *Letčča* [KAR] (< *Letčča Dròva*), *Mòļovynska* [KAR, SVĐ] (< *Mòļovynska Dròva*), *Votòčka* [KAR] (< *Votòčka Dròva*), *Zvyròlna* [KAR] (< *Zvyròlna Dròva*) (v. Horvat 2018: 344).

7.1.3. Toponimi nastali neuniverbizacijskom elipsom

Izdvajamo nekoliko primjera:

- hodonimi: *Većeslava Holjevca* (< *Avenija Većeslava Holjevca*), *Braće Domany* (< *Ulica braće Domany*).

7.1.4. Osvrt na toponime nastale elipsom

Upotreba toponima nastalih elipsom uvelike ovisi o komunikacijskoj situaciji.

Ako toponim u razgovoru upotrebljavaju korisnici kojima su i toponim i njime imenovan referent poznati, vjerojatno je da neće upotrebljavati višerječni toponim koji sadržava i identifikacijsku sastavnicu ako je ona zalihosna. S druge strane, ako izvorni govornik toponim upotrebljava u razgovoru s ispitivačem koji s referentima i toponimima nije prethodno upoznat, veći su izgledi za upotrebu višerječnih toponima kako bi se što bolje prenijela informacija.

Isto tako, upotreba toponima nastalih elipsom ovisi i o kontekstu razgovora. Ako ispitanika ispitujemo tematski te provjeravamo postoje li u njegovu kraju referenti određenoga tipa (npr. šume) i kako se zovu, te ako su imena višerječna, a jedna je od sastavnica i identifikacijski član, ispitanik pri nabranjanju najčešće rabi upravo toponime nastale elipsom jer nema potrebe svaki put eksplicitno spominjati identifikacijski član *šuma* (*Šume v Goricaj? Či ideš ot Slòja, ide*

ty Petrôfska velyka pa Petrôfska måla. Ûnda je Lěpa gòryca, pa Črěmoš, a ùnda pòk Žoržòjnska, Lõčka, Lùbreška...; Sě tē šùme je dŕžava ùnda pòdelìla – dèl kòjy sò dòbyly Lõčany smò zvòly Lõčka, ùnò kaj sò dòbyly Sēsvečany Sēsvečka y ták dále...). Međutim, ako se razgovara o prostornome rasporedu različitih referenata, češće se upotrebljavaju višerječni toponimi s eksplicitno izraženom identifikacijskom sastavnicom (*A za Mladinamy, tàm još dále, je Lõčka šùma.*).

Uz jezičnu ekonomiju, uzrok je pojavljivanja elipse desemantizacija imena i njegova izravna povezanost s referentom na koji se odnosi. Elipsom se mogu izostaviti ili identifikacijska ili diferencijacijska sastavnica višerječnoga toponima.²³

Neovisno o području na kojemu su prikupljeni, među toponimima nastalima elipsom većina je nastala izostavljanjem identifikacijske sastavnice polaznoga višerječnog toponima, a čuvanjem diferencijacijske sastavnice, koja referent individualizira, specificira, izdvaja iz skupine drugih referenata.²⁴ Izostavljene sastavnice, koje su se podrazumijevale, u najvećemu su broju slučajeva u toponimiji toponimi ili zemljopisni ili gospodarski naziv (dakle, imenica po vrsti riječi). Tim postupkom imenovatelji su se oslonili na to da će informaciju koju je nosila identifikacijska sastavnica preuzeti preostala, diferencijacijska sastavnica.

Izostavljanje diferencijacijske sastavnice mnogo je rjeđe potvrđeno. Ono se događa ako je iz užega konteksta jasno o kojemu je referentu riječ – u praksi to znači da je riječ o jedinome ili o najvećemu i najvažnijemu referentu toga tipa u neposrednoj okolici, odnosno u prostoru relevantnu za korisnike toponima (npr. *Rika < Solinska rika; Ada < Ada Ciganlija; Trg < Trg bana Josipa Jelačića; Toplice < Varaždinske Toplice* itd.).

Na temelju navedenih primjera možemo utvrditi da je primjena elipse posebno učestala pri imenovanju ulica (u širem smislu te riječi), posebno u lokalnome kontekstu, gdje sugovornici jednako percipiraju prostor.

²³ Tu tvrdnju primjerima toponima iz drugih jezika (s posebnim obzirom na mađarski) potvrđuje Tóth (2011: 184–185).

²⁴ Na području lubreške Podravine među toponimima nastalima univerbizacijskom elipsom prevladavaju oni u kojima je izostavljena identifikacijska sastavnica polaznoga višerječnog toponima, tj. oni nastali univerbizacijskom elipsom i usporodnom konverzijom (npr. *Kòròtajeva šùma, Zvyròlna Dròva > Kòròtajeva, Zvyròlna*), dok je potvrđen samo jedan primjer u kojemu je izostavljena diferencijacijska sastavnica polaznoga višerječnog toponima (*Dòbrafskò jèzero > Jèzero*). Potvrđuje to primjerima iz Zažablja i Vidović (2014: 298): vrlo su brojni primjeri nastali elidiranjem identifikacijske sastavnice – *Čaerova* (< **Čaerova jama*), *Kiševo* (< **Kiševo Selo*), *Komarna* (< **Komarna vala*), *Podradeška* (< **Podradeška njiva*), *Rodinje* (< **Rodinje njive*), *Sijerno* (< **Sijerno brdo*), a mnogo rjeđi oni nastali elidiranjem diferencijacijske – *Golubinka* (< **Jama Golubinka*), *Živa* (< **Lokva Živa*).

7.2. Ostala imena nastala elipsom

Primjenjivost navedenoga termina općenito u onomastici može se dokazati primjerima iz različitih onimijskih slojeva. Pritom nužno primjećujemo da su imena nastala elipsom uglavnom dijelom neslužbenoga komunikacijskog konteksta.

U antroponimiji elipsi su sklona dvorječna (tzv. dvostruka) osobna imena i dvorječna (tzv. dvostruka) prezimena. Među osobnim imenima tako je primjerice potvrđeno: *Ana < Ana Gabriela, Nika < Nika Ana, Tadija < Vuk-Tadija, Antonio < Ivan Antonio, Miguel < Miguel Ángel*, pri čemu se elidirati može ili prva ili druga sastavnica. Među prezimenima bilježimo primjere: *Brozović < Brozović Rončević, Čilaš < Čilaš Šimpraga, Hercigonja < Hercigonja-Mikšik, Kurtović < Kurtović Budja, Matas < Matas Ivanković, Menac < Menac-Mihalić, Pospiš < Pospiš-Baldani, Vukša < Vukša Nahod, Međeral < Sučević-Međeral, Márquez < García Márquez, Lorca < García Lorca* itd. Primjetno je da u kolokvijalnome kontekstu prevladava elidiranje druge sastavnice službenoga prezimena, posebno u imenovanju žena koje su udajom uz djevojačko uzele i muževo prezime. S druge strane, u drugim stilovima elidiranje prve sastavnice češće je nego u razgovornome stilu. Tako Glušac (2015: 38) donosi primjere elipse jedne od sastavnica dvostrukih prezimena hrvatskih političarki u novinskim naslovima (*Antičević < Antičević Marinović, Kitarović < Grabar-Kitarović, Ožbolt < Škare Ožbolt, Taritaš < Mrak-Taritaš* itd.).

Među imenima antropogenih objekata, koje bismo mogli uvrstiti u skupinu krematonima, također je u kolokvijalnome registru vrlo česta elipsa. Primjerice, bilježimo imena zagrebačkih srednjih škola: *Prva < Prva gimnazija, Četvrta < Četvrta gimnazija, Gornjogradska < Gornjogradska gimnazija, Šesnaesta < Šesnaesta gimnazija, Tesla < I. tehnička škola Tesla* itd. Elidiraju se i sastavnice drugih institucija ili objekata, primjerice: *Filozofski < Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ekonomski < Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zoološki < Zoološki vrt, Botanički < Botanički vrt, Arena < Arena Zagreb, City Center < City Center one, Sveti Duh < Klinička bolnica Sveti Duh* itd. U ovoj skupini također prevladavaju imena nastala elidiranjem identifikacijske sastavnice, odnosno čuvanjem diferencijacijske (tj. ona nastala elipsom i usporednom konverzijom). Primjer elidiranja diferencijacijske sastavnice temelji se na njezinoj redundantnosti – naime, riječ je o jedinome objektu toga tipa u okolici, pa u razgovornome kontekstu i sama identifikacijska sastavnica prenosi informaciju.

Među zoonimima višerječna imena zapravo su vrlo rijetka – tradicionalnoj zoonimiji svakako je svojstvena jednorječnost među imenima, a višerječna imena mogu se pronaći među komercijalnim imenima. Brozović Rončević i Čilaš Šimpraga (2008: 55) među imenima trkaćih konja zabilježile su i dva imena nastala univerbizacijskom elipsom koja supostoje s izvornim, višerječnim likovima: *Doro < BiVita Doro, Ritmo < Ritmo de la Vida*.

8. Zaključak

Uvid u imensku građu upućuje nas na zaključak da od višerječnih imena izostavljanjem koje sastavnice mogu nastati i jednorječna i višerječna imena. Zbog toga smatramo da je nužnije pri odabiru termina prednost dati promatranju tvorbenoga načina pred promatranjem rezultata tvorbe; u skladu s time, mislimo da je iz terminološke perspektive prihvatljivije i preciznije govoriti o elipsi, a zatim po potrebi taj termin dodatno specificirati i diferencirati univerbizacijsku elipsu, univerbizacijsku elipsu uz usporednu konverziju te neuniverbizacijsku elipsu.

Na temelju rezultata vlastita terenskoga istraživanja i podataka iz literature moguće je primijetiti da u ukupnoj imenskoj građi među imenima nastalima elipsom prevladavaju ona nastala univerbizacijskom elipsom i usporednom konverzijom, nešto su rjeđa imena nastala univerbizacijskom elipsom, dok su imena nastala neuniverbizacijskom elipsom tek sporadična.

U toponimiji se elipsom najčešće izostavljaju identifikacijske sastavnice višerječnih toponima, a elidiranje diferencijacijske sastavnice mnogo je rjeđe i pojavljuje se uglavnom ako je iz užega konteksta jasno o kojemu je referentu riječ, odnosno ako je riječ o jedinome ili o najvećemu i najvažnijemu referentu toga tipa u prostoru relevantnu za korisnike toponima.

Elipsu kao imenski tvorbeni način potrebno je promatrati i u ukupnome imenskom tvorbenom sustavu, stoga bi njegovu istraživanju što skorije trebala biti posvećena istraživanja.

Literatura

- АЈДЖАМОВИЋ 2018 = АЈЦАМОВИЋ, МИЛАН С. 2018. Универбација у српској дневној штампи. *Univerbacija/univerbizacija u slavenskim jezicima. Zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista*. Ur. Šehović, Amela. Sarajevo: Slavistički komitet, 9–20.
- АЊЧИЋ-ОБРАДОВИЋ, МАРИЈА. 1968. – 1969. Izvedene imenice i uključivanje značenja ili semantička kondenzacija. *Radovi Filozofskog fakulteta*, V, Sarajevo, 241–254.
- АРИЗАНКОВСКА 2018 = АРИЗАНКОВСКА, ЛИДИЈА. 2018. Универбизација во македонскиот јазик. *Univerbacija/univerbizacija u slavenskim jezicima. Zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista*. Ur. Šehović, Amela. Sarajevo: Slavistički komitet, 31–42.
- БАВАНОВ 1994 = БАБАНОВ, АНДРЕЈ. 1994. Универбизација как стилистическое средство. *Stylistyczne konfrontacje*. Ur. Gajda, Stanisław; Balowski, Mieczysław. Opole: Instytut Filologii Polskiej, 125–132.
- БАБИЋ, СТЈЕПАН. ³2002. *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Nakladni zavod Globus.
- БАРИЋ, ЕУГЕНИЈА I DR. ²1997. *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
- БАШИЋ, МАРИЈА. 2009. Криквеничка топонимија. *Folia onomastica Croatica*, 18, Zagreb, 1–52.
- БЕЗЛАЈ SVI = БЕЗЛАЈ, FRANCE. 1956. – 1961. *Slovenska vodna imena*. I–II. Ljubljana: SAZU – Inštitut za slovenski jezik.
- БЈЕЛАНОВИЋ, ЖИВКО. 2009. *Onomastičke teme*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- БОГДАНОВИЋ 1986 = БОГДАНОВИЋ, НЕДЕЉКО. 1986. Микротопонимија Голака. *ОНОМАТОЛОШКИ ПРИЛОЗИ*, VII, Београд, 483–498.
- БОСАК, ЈАН. 1987. О вимедзени универбизације. *Slovenská reč*, 52, Bratislava, 231–237.
- БРЕШАЊ АЊЧИЋ, ТАЊА. 2015. Структура (микро)топонима Опćине Јелса. *Zbornik radova Filozofskoga fakulteta u Splitu*, 8, Split, 3–24.
- БРОЗОВИЋ РОНЉЕВИЋ, ДУЊА. 1997а. *Апелативи у хрватској хидронимији*. Докtorsки рад. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- БРОЗОВИЋ РОНЉЕВИЋ, ДУЊА. 1997б. Хидроними с мотивом врелишта на повјесном хрватском јеzičном подручју. *Folia onomastica Croatica*, 6, Zagreb, 1–40.
- БРОЗОВИЋ РОНЉЕВИЋ, ДУЊА; ЉИЛАШ ШИМРАГА, АЊКИСА. 2008. Нацрт за зоонимологијску истраживања (на примјеру имена коња). *Folia onomastica Croatica*, 17, Zagreb, 37–58.

- BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA; VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2011. Suvremena toponimija otoka Paga. *Toponimija otoka Paga*. Ur. Skračić, Vladimir. Zadar: Centar za jadranska onomastička istraživanja, 639–679.
- BUTTLER, DANUTA. 1981. Tendencje rozwojowe w zasobie słownym powojennej polszczyzny. *Współczesna polszczyzna. Wybór zagadnień*. Ur. Kurkowska, Halina. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 186–220.
- ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2006. *Antroponimija i toponimija Promine*. Doktorski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2013. Toponimija miljevačkih sela Kaočina i Ključa. *Folia onomastica Croatica*, 22, Zagreb, 1–35.
- ĆORIĆ 1991 = ЋОРИЋ, БОЖО. 1991. О неким творбеним моделима са становишта језичке економије. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 20/2, Београд, 325–334.
- ĆORIĆ 1996 = ЋОРИЋ, БОЖО. 1996. О суфиксалној универбацији у српском језику. *Српски језик*, I/1–2, Београд, 60–64.
- ĆORIĆ 2008 = ЋОРИЋ, БОЖО. 2008. *Творба именица у српском језику*. Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.
- DRAGIČEVIĆ 2018 = ДРАГИЧЕВИЋ, РАЈНА. 2018. Неки аспекти универбације у српском језику. *Univerbacija/univerbacija u slavenskim jezicima. Zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista*. Ur. Šehović, Amela. Sarajevo: Slavistički komitet, 104–117.
- DUJMOVIĆ MARKUSI, DRAGICA; PAVIĆ-PEZER, TEREZIJA. 2014. *Fon-fon 3: udžbenik hrvatskoga jezika za treći razred gimnazije*. Zagreb: Profil International.
- FRANČIĆ, ANĐELA. 1988. Međimurska ojkonomimija i književni jezik. *Rasprave Zavoda za jezik IFF*, 14, Zagreb, 51–58.
- FRANČIĆ, ANĐELA. 2003. Rečka mikrotoponimija. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 29, Zagreb, 373–389.
- FRANČIĆ, ANĐELA. 2012. Ojkonim Štrigova kroz stoljeća. *Folia onomastica Croatica*, 21, Zagreb, 37–58.
- FRANČIĆ, ANĐELA; PETROVIĆ, BERNARDINA. 2013. *Hrvatski jezik i jezična kultura*. Zaprešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti „Baltazar Adam Krčelić”.
- GLUŠAČ, MAJA. 2015. Dvostruka prezimena – sa spojnicom i/ili bez nje? *Folia onomastica Croatica*, 24, Zagreb, 22–42.
- HER = ANIĆ, VLADIMIR; BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; GOLDSTEIN, IVO; GOLDSTEIN, SLAVKO; JOLIĆ, LJILJANA; MATASOVIĆ, RANKO; PRANJKOVIĆ, IVO. 2002. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Novi Liber.
- HORVAT, JOŽA. 2016. Metodologija izrade toponimijskoga (anojkonimijskoga) rječnika (primijenjena na toponimiju ludbreške Podravine). *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 75–142.

- HORVAT, JOŽA. 2018. *Toponimija ludbreške Podravine*. Doktorski rad. Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
- HRLEKS = *Hrvatski leksikon*. <http://www.hrleksikon.info/> (pristupljeno: 1. srpnja 2017.).
- HRVATSKI PRAVOPIS 2013 = JOZIĆ, ŽELJKO (GL. UR.). 2013. *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- HUDEČEK, LANA; MIHALJEVIĆ, MILICA. 2013. II. Pregled gramatike hrvatskoga jezika. 4. Rječotvorje – tvorba riječi. *Pregled povijesti, gramatike i pravopisa hrvatskoga jezika*. Gl. ur. Bičanić, Ante. Zagreb: Croatica, 127–382.
- HUDEČEK, LANA; MIHALJEVIĆ, MILICA. 2017. *Hrvatska školska gramatika*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- ISAČENKO 1958 = ИСАЧЕНКО, АЛЕКСАНДР ВАСИЛЬЕВИЧ. 1958. К вопросу о структурной типологии словарного состава славянских литературных языков. *Slavia*, 27, Praha, 334–352.
- JELIĆ 2011 = ЈЕЛИЋ, МАРИЈАН. 2011. О универбизацији у пчеларској лексици. *Зборник у част Гордани Вуковић – Лексикологија, ономастика, синтакса*. Ур. Ружић, Владислава; Павловић, Слободан. Нови Сад: Филозофски факултет. Универзитет у Новом Саду, 249–256.
- КАРОВИЋ, МАТЕ. 2006. Toponimija sela Prapatnice u Vrgorskoj krajini. *Folia onomastica Croatica*, 15, Zagreb, 113–131.
- КЛАЈН 2003 = КЛАЈН, ИВАН. 2003. *Творба речи у савременом српском језику. Други део: суфиксација и конверзија*. Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства – Институт за српски језик САНУ – Матица српска.
- ЛОМА 2013 = ЛОМА, АЛЕКСАНДАР. 2013. *Топонимија Бањске хрисовуље. Ка осмишљењу старосрпског топономастичког речника и бољем познавању општесловенских именованих образаца*. Београд: Српска академија наука и уметности.
- LOZIĆ KNEZOVIĆ, KATARINA; MARASOVIĆ-ALUJEVIĆ, MARINA. 2012. Toponimija mjesta Mravince. *Folia onomastica Croatica*, 21, Zagreb, 121–146.
- МАЈТЀН, МІЛАН. 1973. Štruktúrne typy slovenských chotárnych názvov. IV. *slovenská onomastická konferencia. Zbornik materiálov*. Bratislava 9. – 10. novembra 1971. Ур. Majtán, Milan. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 147–160.
- МАМИЋ, МІЛЕ. 1997. Univerbизација, njezini uzori i ograničenja. *Prvi hrvatski slavistički kongres, Zbornik radova I*. Ур. Damjanović, Stjepan. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo, 71–75.
- MARASOVIĆ-ALUJEVIĆ, MARINA; LOZIĆ KNEZOVIĆ, KATARINA. 2014. *Toponimija otoka Šolte*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- МАРОЈЕВИЋ 2009 = МАРОЈЕВИЋ, РАДМИЛО. 2009. Српски језик: иновације у

- творби, новине у дериватолошком опису. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 38/1, Београд, 15–26.
- MARTINCOVÁ, OLGA. 2015. Multi-word expressions and univerbation in Slavic. *Word-Formation. An International Handbook of the Languages of Europe. Volume I*. Ur. Müller, Peter O. Berlin – Boston: De Gruyter GmbH, 742–757.
- MIHALJEVIĆ, MILICA; RAMADANOVIĆ, ERMINA. 2006. Razradba tvorbenih načina u nazivlju (s posebnim obzirom na odnos među složenicama bez spojnika -o-, srašlicama i tvorenicama s prefiksoidima). *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 32, Zagreb, 193–211.
- OSNOVEN SISTEM = *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika*. 1983. Skorje: MANU.
- OTAŠEVIĆ 1997 = ОТАШЕВИЋ, ЋОРЂЕ. 1997. Универбација. *Наш језик*, 32/1–2, Београд, 52–63.
- PETROVIĆ-SAVIĆ 2013 = ПЕТРОВИЋ-САВИЋ, МИРЈАНА. 2013. *Топонимија Рађевине*. Докторски рад. Нови Сад: Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду.
- PODOL'SKAJA 1967 = ПОДОЛЬСКАЈА, НАТАЉЈА ВЛАДИМИРОВНА. 1967. Микротопоними в древнерусских памятниках письменности. *Микротопонимия*, Москва, 39–50.
- PRANJKOVIĆ, IVO. 1998. *Hrvatski jezik 3. Udžbenik za 3. razred gimnazije*. Zagreb: Školska knjiga.
- RADOVANOVIĆ, MILORAD. 2004. Dekompozicija i univerbizacija. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XLVII/1–2, Нови Сад, 43–49. http://www.maticasrpska.org.rs/stariSajt/casopisi/filologija_47.pdf (pristupljeno 16. svibnja 2018.).
- RISTIĆ 1995 = РИСТИЋ, СТАНА. 1995. Универбизација као средство експресивизације разговорне лексике (на материјалу Речника нових речи – И. Клајна и романа Убиство с предумишљајем – С. Селенића). *Јужнословенски филолог*, 51, Београд, 125–133.
- RUNJAIĆ, SINIŠA; ŠTEBILH GOLUB, BARBARA. 2018. Univerbizacija u hrvatskom nazivlju. *Univerbacija/univerbizacija u slavenskim jezicima. Zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista*. Ur. Šehović, Amela. Sarajevo: Slavistički komitet, 385–399.
- SILIĆ, JOSIP; PRANJKOVIĆ, IVO. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Zagreb: Školska knjiga.
- SIMEON, RIKARD. 1986. *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*, I–II. Zagreb: Matica hrvatska.
- SKRAČIĆ, VLADIMIR. 2011. *Toponomastička početnica. Osnovni pojmovi i metoda terenskih istraživanja*. Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja.

- SNOJ, MARKO. 2009. *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*. Ljubljana: Modrijan – Založba ZRC.
- SOJDA, SYLWIA. 2007. *Procesy uniwerbizacyjne w języku słowackim i polskim*. Rozprawa doktorska. Sosnowiec: Instytut Filologii Słowiańskiej. Wydział Filologiczny. Uniwersytet Śląski.
- STANKOVSKA 1992 = СТАНКОВСКА, ЈЉУБИЦА. 1992. Антропонимската база *ХОТ-ХЪТ*- застапена во македонската топонимија. *Folia onomastica Croatica*, 1, Zagreb, 55–81.
- STANKOVSKA 2007 = СТАНКОВСКА, ЈЉУБИЦА. 2007. Македонско-словенечки топонимски паралели. *Jezikoslovni zapiski*, 13/1–2, Ljubljana, 375–388.
- STEVANOVIĆ, МИХАИЛО. 1986. *Savremeni srpskohrvatski jezik (gramatički sistemi i književnojezička norma) I*. Beograd: Naučna knjiga.
- SZCZEPAŃSKA, ELŻBIETA. 1994. *Uniwerbiczacja w języku czeskim a polskim*. Kraków: Universitas.
- ŠABIĆ, INDIRA. 2014. *Onomastička analiza bosanskohercegovačkih srednjovjekovnih administrativnih tekstova i stećaka*. Doktorski rad. Osijek: Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.
- ŠENOVIĆ, AMELA. 2012. Univerbiczacija u bosanskom jeziku. *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима*. Зборник радова са четрнаесте међународне конференције Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта. Ур. Ђорић, Божо; Драгићевић, Рајна. Београд: Филолошки факултет, Универзитет у Београду, 407–417.
- ŠENOVIĆ, AMELA (UR.). 2018. *Univerbacija/univerbiczacija u slavenskim jezicima*. *Zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista*. Sarajevo: Slavistički komitet.
- ŠENOVIĆ, AMELA. 2018. Problematika glagolskih univerba u bosanskom jeziku. (Koliko je zaista neupitno njihovo postojanje?). *Univerbacija/univerbiczacija u slavenskim jezicima*. *Zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista*. Sarajevo: Slavistički komitet, 455–467.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1979. Tipološko-strukturalni ogled istarske ojkonimije. *Rasprave*, 4–5, Zagreb, 219–249.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1982. – 1983. Zemljopisna imena kao spomenička baština materijalne i duhovne kulture. *Rasprave*, 8–9, Zagreb, 231–252.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2003a. Nazwy terenowe (mikrotoponimia, anojkonimia). Chorwacja. *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia. Tom II*. Ur. Rzetelska-Feleszko, Ewa; Cieślíkowa, Aleksandra. Warszawa – Kraków: Towarzystwo naukowe warszawskie, 279–286.

- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2003b. Nazwy wsi i miast (ojkonimia). Chorwacja. *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia. Tom II*. Ur. Rzetelska-Feleszko, Ewa; Cieślikowa, Aleksandra. Warszawa – Kraków: Towarzystwo naukowe warszawskie, 101–115.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2004. *Bračka toponimija*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2005. *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2009. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- ŠR = BIRTIĆ, MATEA I DR. 2012. *Školski rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Školska knjiga.
- TAFRA, BRANKA; KOŠUTAR, PETRA. 2009. Rječotvorni modeli u hrvatskom jeziku. *Suvremena lingvistika*, 67, Zagreb, 87–107.
- TÓTH, VALÉRIA. 2011. Change typology of toponyms. *Acta onomastica*, LII, Praha, 179–189.
- VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2010. Pregled toponimije jugozapadnoga dijela Popova. *Folia onomastica Croatica*, 19, Zagreb, 283–340.
- VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2014. *Zažapska onomastika*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- VIRČ, INES. 2012. *Toponimija gornjega Međimurja*. Doktorski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- VORŠIČ, INES. 2015. Tvorjenke s pomenom nosilnika lastnosti v novejšem slovenskem besedju (na primeru NSL in SNB). *Slavia Centralis*, VIII/1, Maribor, 119–134.
- ŽUGIĆ 2014 = ЖУГИЋ, РАДМИЛА. 2014. *Микротопонимија доњег слива Јабланице (семантичко-творбени аспект)*. Београд: Институт за српски језик САНУ.

Contribución al estudio de la formación de nombres propios: acerca de los procedimientos de formación que consisten tan sólo en elidir uno o más componentes de un topónimo pluriverbal para formar un nuevo topónimo

Resumen

Al análisis de la formación en la onomástica croata (a veces en la extranjera también) se presta una atención mucho menor que al análisis de la etiología, motivación y etimología. La consecuencia de la escasez de trabajos en los que se investiga la formación de nombres propios es la falta del desarrollo de la termino-

logía por una parte, y la inconsistencia terminológica por otra parte. Dedicamos una atención especial a la formación de topónimos basada en la elipsis de algún componente de topónimos pluriverbales. Teniendo en cuenta la estructura y los rasgos morfológicos del resultado, distinguimos varios procedimientos de formación basados en la elipsis. El propósito de este trabajo es establecer qué términos serían los más adecuados para denominar esos procedimientos de formación y los resultados (independientemente de si son monoverbales o pluriverbales). En la primera parte del trabajo se estudian los enfoques destacados en la literatura publicada hasta hoy. Se nota que en algunos trabajos no se distingue la formación onímica de la formación en general. Entre los trabajos que cumplen ese requisito existe una inconstancia terminológica causada por distintas perspectivas. Uno de los planteamientos válidos se basa en el procedimiento (elipsis) sin que importe la estructura del resultado, mientras que el segundo se basa en el resultado (en él sólo se investigan los topónimos monoverbales). Detrás de la revisión de términos y de la comparación de definiciones y sus límites, expuesta en la parte central del trabajo, se proponen términos que describen precisamente los procedimientos de formación que estamos investigando, así como los resultados de esos procedimientos. Dichos términos los consideramos aplicables en la onomástica en general, lo cual tratamos de ilustrar mediante ejemplos de varias capas onímicas.

Ključne riječi: onomastička terminologija, termin, toponimija, imenska tvorba, elipsa, univerbización, univerbización elipsa, univerbización elipsa i usporodna konverzija, neuniverbización elipsa

Palabras clave: terminología onomástica, término, toponimia, formación de nombres propios, elipsis, univerbalización, elipsis univerbalizacional, elipsis univerbalizacional y la conversión paralela, elipsis no univerbalizacional

Keywords: onomastic terminology, term, toponymy, proper names formation, ellipsis, univerbation, univerbational ellipsis, univerbational ellipsis with parallel conversion, non-univerbational ellipsis